

KAZIMIERZ BRAKONIECKI

A mítoszhoz

Milyen emlékezettel szeretnél újjászületni, ha világnak kellene lenned?
 Nyolcévesen hullámozó leányka a folyó áttetsző vizében.
 Helybéli sellő. El-elmerül sokatmondó hajának örvényében.
 Kék kezeslábas rajta. Alant hínáros lapály.
 Sárga pillanat-liliomok a felszínen. Homokos mart, rét, sarjadékok.
 A kor árnyékában állsz a hídon, az elragadtatás árnyában, az árny árnyékában.
 E vidék királyának leánya. Apró sügérkéek kísérgetik.
 A hát rugalmas íve, kibomló álmok, folyékony báj.
 A folyó áradozva áldja őt, mi sem természetesebb.
 Nyolcvanéves hölgy lépked méltóságteljesen a zord tengerbe.
 Elboruló szemével a mélység fénylő partját fürkészi.
 Helybéli sellő. Istennő. Özvegyasszony. Tűri a világot és a halált.
 E vidék királynője. Fényhordozó, és alighanem dúdolgat is.
 Koponya- és fokhagymafüzér-koronát visel. Lát téged a vízben, és elhesseget.
 Belevész a ködbe, majd ismét felveti a holdnak árama.
 Mely elemként szeretnél újjászületni, ha mindent elfelejtenél?

A bükkfához

Az erdő tündökletében fénykérgű bükk mered Heraklész péniszeként,
 akinek tombolni támadt kedve. Ó, napmítosz gúlakúpja
 és függőleges számlája a szélnek; a termőföld génjeit szertekuszáló
 autista bükk, a tér felhőnyomására reagáló barométer, istentelen
 szőröstalp-protoplazma, ha itt nem volnál, el kellene tűnnöm.
 Beszélt nyelvem vagy, amely ráállt, hogy megízlelje a mimeziszt,
 az erőm vagy, mely titkaid törzsének génjeivel töltekezik.
 Ó, acéltörzs-torony, amelyben elfásul a végtelenről gondolkodás.
 Hányszor öleltelek át téged, a halál karjaival ölelhetetlent!
 Olyan vagy, mint a szakállas próféta, ki révületében megfeledkezett a világról.
 Olyan vagy, mint a hobbant görgelékkő, mely elszámítva magát, a jégkorszak híján mély álomba merült.
 Senkin sem segítesz, még magadnak is vészterhes parancsokat osztasz,
 ó, hidegvérű bükk, sűrűvelejű, mint a vérplazma protein és az ikra,
 feltűnő mozdulatodra várok, s az erdőből kivezető illő jövődőlésre,
 a végcselekedetre, amely a figyelmeztető gyökérszettől fölkapaszkodik,
 hogy szakítson önmagával, és elhagyja a bevégzettség kötelekeivel gúzsba font helyet.
 Ó, természet nyelvébe zárt bükkfa, mintha sohasem láthatnád meg a másvilágot,
 beléd akarok halni istentelenül, és felszítani, szítani a bükk-tüzet.

1959 tavaszához

Gomulka aranykora. Elég a nagygyűlésekből, menjetek vissza dolgozni.
 A párt felépíti nektek az új szocializmust. Hát visszamentek. Időben,
 de ma vasárnap van, március vége, sétálgatás Olsztynban.
 Matrózblúzos nővérem fehér hajszalagos fejét
 térdben megroggyant, görnyedt apám lódenkabátjára hajtja.
 Már soha többé nem látható egy képen apával. De most érezték egymást.
 Öcsém szemét törülgeti, apróka, és anya mellett áll, kezében papírtasak.
 Én kihúdom magam mellette, háromszögletű fejemen cserkészsapka,
 rövid nadrágot és cserkészzubbonyt hordok nagy büszkén,
 nálam is papírzacskó, s kinyújtott kezemben – trófeaként – nyalóka,
 elsős vagyok, farkaskölyök, sipok és becserkészések várományosa.
 Nem lettem cserkész, untattak a sorakozók, félttem a nagyobbaktól.
 Bizonyára valamiféle gyerekkori sérelem gyötört, mint James Bondot,
 ami meggátolta, hogy a hatalomra, parancsszavakra, tekintélyekre hallgassak.
 Az általános iskolából a könyvtárra és a fogfűrásra emlékszem.
 A középiskolából arra, hogy vegyek részt a május elsejei felvonuláson,
 különben nem érettségizhetem. Elszöktem a harsány ünnepélyekről,
 a hősök tiszteletéről, évfordulókról, sporttáborból és a társadalmi munkákról,
 de most szófogadó leszek, farkaskölyök, s aztán cserkész akarok lenni;
 nővérkém szeretni akarja az apját. Öten ácsorgunk a Roosevelttéren,
 mögöttünk látni az elrendezett romokat, az álló trolibuszt a Varsó utcában,
 a Grunwald utca mélyén még csupaszak a fák, trolivezetékek vasoszlopai.
 Zuzanna és Jan akkoriban még alig voltak harmincévesek. Fialakok.
 Apa szikár, görnyedt abban a furcsa öltönyben, napszítta,
 mert gépészként dolgozik építkezéseken. Anyámon szürke viharkabát
 és sötét szoknya, amit szívesen viselt. Szegény, magányos emberek.
 Menjetek vissza dolgozni, a párt fölszabadít benneteket. Nem tudok belenyugodni
 ama nap elmúlásába, a család, a remény, a hit, a szeretet halálába.

Kovács István fordításai

A Vénuszhoz és a Jupiterhez

Március eleje. Két bolygó, miket átölel a hideg égbolt.
 Fényük egybeköt, szétválaszt, reményt ad, megcsal, egyszerűen: ragyog.
 Az egyik bolygó erősebben, a másik gyöngébben, de együtt. A tér
 maga a transzcendencia. Az átrepülő vadludak szaggatott hangja. Magasan.
 A világűr és közöttem nincs senki és semmi. Nem értem
 sem Istent, sem a sátánt, sem a vallást, sem a történelmet. Élek és meghalok.
 E közös fény a határtalanság. A sóvárgás nyitánya és lezárása.
 E közös sötét a határtalanság. A halál nyitánya és lezárása.
 Közöttünk nincs semmi, amit szeretnénk, amit nem felednénk, amit kívánnánk.
 A világűr csomópont, az élő és a holt ötvözete, mit magamban hordozok.
 Az átrepülő holtak szaggatott hangja. Magasan, alacsonyán. Egyenként. Együtt.

Zsille Gábor fordítása